

VIKTORIJA DURBEŠIĆ

(Zagreb, 15. kolovoza 1933. – Zagreb, 25. listopada 2020.)

U Zagrebu je u 88. godini života preminula Viktorija Ria Durbešić, muzejska savjetnica, dugogodišnja ravnateljica Hrvatskoga školskog muzeja.

Rođena je u Zagrebu. Obitelj Durbešić-Grobnički pripadala je starom hrvatskom plemstvu, a nadimak dobiva zbog posjeda na Grobničkom polju kod Rijeke. U Zagrebu je maturirala u Klasičnoj gimnaziji 1952. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu upisuje

dvopredmetni studij (etnologije i povijesti). Studij prekida zbog obiteljskih razloga i pet godina radi u Republičkom zavodu za socijalno osiguranje. Prelazi na jednopredmetnu grupu Etnologija i diplomira 1963. godine.

Od 1964. radi u Muzeju revolucije naroda Hrvatske, a 1966. položila je stručni ispit za zvanje kustosa. Upisuje poslijediplomski studij iz muzeologije i magistrira u siječnju 1977. obranivši rad s temom *Propaganda kulturno-povijesne baštine koja se čuva u muzejsko-galerijskim ustanovama*. Stekla je stupanj znanstvenoga zvanja magistra iz struke bibliotekarstvo, dokumentacija, informacijske znanosti, područje: muzeologija (na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu).

Godine 1978. stekla je zvanje viši kustos. U Muzeju joj je primaran prosvjetno-propagandni rad, organizira suradnju Muzeja i škola, fakulteta, narodnih sveučilišta, radnih organizacija, surađuje s Republičkim i regionalnim zavodima za prosvjetno-pedagošku službu, povijesnim aktivima i Povijesnim društvom. U Muzeju su u to vrijeme održavane nastavne jedinice, seminari za učenike i studente, susreti i razgovori s istaknutim osobama iz javnoga života. Vodi propagandni rad Muzeja, organizira gostovanja pokretnih izložaba, vodi međumuzejsku, republičku i međunarodnu suradnju. Više je godina bila i zamjenica direktora te tako uključena i u upravljanje ustanovom.

Od 1965. dvije je godine članicom Muzejskoga savjeta Hrvatske, članica Komisije za zaštitu spomenika kulture pri Fondu za unapređivanje kulturnih djelatnosti Socijalističke Republike Hrvatske od 1971., tajnica Saveza muzejskih društava Jugoslavije, tajnica Muzejskoga društva Hrvatske, podružnice Zagreb, članica redakcije časopisa *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, članica savjeta Muzeja Kumrovec u osnivanju, članica žirija za ocjenu dometa muzeja i galerija Gradskoga fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti Skupštine grada Zagreba (1973. – 1975.), članica odbora za spašavanje i obnovu broda “Bakar” (1973. – 1981.), članica Komisije za zaštitu kulturne baštine pri Republičkoj samoupravnoj interesnoj zajednici kulture (1977. – 1980.) te ispitivač u Komisiji za polaganje stručnih ispita muzejske struke.

U skladu s profilom muzeja u kojem je radila bili su i njezini radni zadaci i stručni radovi:

- stalni muzejski postavi s katalogima 1980-ih (suautorica): Šamarica, Trnava, Nova Gradiška
- izložbe: “El Shatt” (1966., suautorica), “Žena u NOB-i” (1969.), “Revolucionarni Zagreb”, “Oslobođenje Zagreba” (1975.), “Tito, Partija, Revolucija” (s katalogom, 1977.), “Tito i Zagreb” (1981.)
- elaborat *Prijedlog muzeja NOB u SRH* (1976., suautorica)
- vodiči, katalogi: *Memorijalni muzej maršala Tita* (1974., 1977....)
- referati i predavanja: *Potreba propagandne djelatnosti u muzejsko-galerijskim ustanovama* (Kongres muzealaca Jugoslavije, Jajce, 1979.); *Značenje suradnje muzeja s odgojno-obrazovnim ustanovama u zaštiti i spašavanju spomenika kulture i vrednovanju kulturne baštine* (savjetovanje, Zagreb, 1980.); *Uloga muzeja u reformiranju odgoja i obrazovanja* (Hrvatski školski muzej); *Oblici suradnje škola i muzeja revolucije* (Split, 1981.); *Suradnja muzeja revolucije i škola kao oblik odgojno-obrazovnog rada* (Pula, 1981.)
- niz članaka: *Radnik i muzej*, *Učiti u muzejima* (od 1973. dalje)
- sudjelovanje u televizijskim emisijama; suradnica Obrazovnoga programa od 1965. do 1979.

Aktivno se služila talijanskim, poljskim, ruskim i engleskim jezikom. Godine 1972. provela je četiri mjeseca u Poljskoj kao stipendistica Ministarstva kulture Narodne Republike Poljske na specijalizaciji muzeologije. Tom prilikom upoznala je organizaciju rada velikoga broja muzeja u Varšavi, Krakovu, Wrocławu, Poznańu, Gdańsku, Toruńu, Lubinu i nizu regionalnih, zavičajnih i memorijalnih muzeja u manjim mjestima. Godine 1973. četrnaest je dana na studijskom boravku u Sovjetskom Savezu, 1974. u Moskvi aktivno sudjeluje na međunarodnom znanstvenom skupu u povodu 50. obljetnice Muzeja revolucije. Godine 1979. na razmjeni je stručnih muzejskih djelatnika u Poljskoj (Varšava, Gdańsk).

Na brojnim studijskim i privatnim putovanjima (Italija, Austrija, Švicarska, Njemačka, Francuska, Belgija, Nizozemska, Velika Britanija, Španjolska, Mađarska, Bugarska, Rumunjska, Grčka, Turska, Maroko, Egipat, Mongolija...) posjećuje muzeje i prikuplja podatke o njihovu načinu rada te prenošenju iskustava.

Od 1981. do 1990. ravnateljica je Hrvatskoga školskog muzeja. To je vrijeme kada može sugerirati prioritete u radu i teme Muzeja. U tom razdoblju u Muzeju je priređeno preko 40 izložaba (likovnih, o povijesti važnih obrazovnih ustanova, osoba važnih za prosvjetu i kulturu Hrvatske i dr.). Kolegama je prenosila svoje golemo znanje o marketingu i propagandi, koji su tada bili u začecima.

Upoznala je probleme Hrvatskoga školskog muzeja i nastavila borbu za rješavanje njegovih prostornih problema da bi se mogao realizirati i njegov stalni postav. Muzeju je 1987. dodijeljen stan od 150 m², čija je adaptacija završena 1990. godine.

Naglašavala je i dalje da je cijeli prostor koji Muzej koristi više nego skroman i nije trajno rješenje za smještaj bogatih zbirki i prezentaciju povijesti školstva Hrvatske.

Nesebično je prenosila svoja znanja i iskustva kolegama u Muzeju, radna atmosfera i međuljudski odnosi bili su izvanredni. Bila je moderna žena s iznimnim zanimanjem za sva kulturna događanja, napose kazališna i koncertna, putovanja... Mladi ljudi mogli su od nje mnogo naučiti.

Nakon 35 godina staža, 30. prosinca 1991. u dobi od 58 godina odlazi u mirovinu. Ostajemo joj zahvalni na svemu što je učinila kao muzealac i kao čovjek.

Elizabeta Serdar